Paul Csavdari

Moise, LXX și ruptura ontologică

De ce Legea e vie doar dacă omul are chipul lui Dumnezeu:

Există un punct nevăzut, dar decisiv, în istoria teologiei: momentul în care omul a fost redefinit.

Nu printr-o revelație, ci printr-o schimbare de perspectivă asupra ontologiei sale – adică asupra a ceea ce este cu adevărat. A fost o ruptură tăcută, dar devastatoare. Iar dacă vrem să înțelegem de ce Legea dată prin Moise este azi considerată „moartă" sau „depășită", trebuie să începem de aici: de la chipul lui Dumnezeu pe care omul îl are deja, sau pe care – conform altora – l-a pierdut, l-a stricat sau nici nu l-a avut vreodată.

I. Moise și Legea pentru oameni care poartă chipul lui Dumnezeu

Punctul de plecare autentic nu este mitul Edenului, ci Geneza 1– singura relatare coerentă a creației, în care omul este creat după chipul lui Dumnezeu. Nu ca supus, nu ca păcătos, nu ca neajutorat, ci ca partener. „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră" nu e o proiecție, ci o declarație de identitate. Omul e deja capabil de discernământ, moralitate și alegere. De aceea i se încredințează stăpânirea lumii.

Această viziune este fundamentul Legii date prin Moise. Nu unei turme de păcătoși fără valoare li se dau porunci, ci unui popor chemat să fie „împărăție de preoți" – adică o comunitate de oameni care trăiesc conștient, cu răspundere morală, fără să aștepte comenzi din afară. Legea lui Moise nu este o colecție de pedepse, ci un cod de viață pentru cei ce poartă chipul lui Dumnezeu: adică oameni care pot discerne, alege și răspunde.

Dar totul se năruie când acest chip este negat. Iar negarea n-a venit în pustie, ci mult mai târziu – în Alexandria.

II. Septuaginta (LXX) și momentul falsificării: omul devine „problema"

Când textul ebraic a fost tradus și rescris în greacă, între anii 283–280 î.Hr., s-a produs o schimbare subtilă, dar fundamentală. În paralel cu traducerea, a avut loc o editare ideologică – adaptarea conținutului la gândirea elenistică. Aici intră în scenă miturile: Edenul, Potopul, Turnul Babel.

Aceste povestiri nu existau în forma lor actuală în tradiția mozaică – iar lipsa oricărei mențiuni despre ele în restul Torei sau în textele profetice autentice o dovedește.

Prin inserarea acestor mituri, se introduce o idee străină de Legea lui Moise: că omul ar fi căzut, corupt din start, o amenințare, nu o binecuvântare. Edenul îl transformă pe om într-un „hoț" care fură cunoașterea. Potopul îl face o ființă degenerată, periculoasă pentru lume. Turnul Babel îl condamnă pentru aspirație și colaborare. Toate aceste imagini au un singur scop: să justifice ruptura ontologică– adică ideea că omul nu mai poartă chipul lui Dumnezeu, ci are nevoie de restaurare, salvare, mântuire... prin altcineva.

Aceasta este trădarea originară a Septuagintei: a înlocuit omul responsabil cu omul suspect. Iar dacă omul nu mai e demn de încredere, nici Legea nu mai are sens.

III. Teologia lui Pavel: consecința logică a falsificării ontologice

Pavel nu a inventat ruptura ontologică – doar a sistematizat-o. Pornind de la textele din LXX, unde miturile deja redefiniseră omul, el dezvoltă o teologie coerentă, dar radical diferită de cea a lui Moise. Pentru Pavel, omul este „vândut păcatului", „fără nădejde", incapabil de bine. Așadar, Legea – care cere omului să aleagă binele – devine, în această viziune, inutilă: „Legea a fost un îndrumător spre Hristos, dar acum nu mai suntem sub ea."

Această viziune nu e doar o interpretare. Este o demolare a ideii că omul poartă chipul lui Dumnezeu. De aceea, Pavel înlocuiește Legea cu harul, responsabilitatea cu dependența, conștiința cu credința în jertfă. Nu pentru că Legea ar fi greșită, ci pentru că omul – în ochii lui – nu e capabil s-o împlinească. Aici apare ruptura finală.

Moise presupune un om moral, capabil, liber. Pavel presupune un om căzut, incapabil, dependent.

IV. Isus și revenirea la omul creat după chipul lui Dumnezeu

Dar între Moise și Pavel este Isus. Și El face alegerea esențială: nu merge cu Pavel, ci se întoarce la ontologia din Geneza 1. Isus nu predică o religie a salvării de la păcatul originar, ci cheamă omul să trăiască în adevăr, iubire, curaj și dreptate– adică să trăiască în acord cu chipul lui Dumnezeucare deja e în el. El nu anulează Legea, ci o duce mai departe: „Ați auzit că s-a zis… dar Eu vă spun…" – nu ca să o relaxeze, ci ca s-o interiorizeze, s-o moralizeze, s-o dezvelească de teamă și s-o umple de conștiință.

Isus nu oferă o religie, ci o demonstrație. Trăiește ca om deplin, fără frică, fără compromisul minciunii, fără ierarhie, fără să domine sau să se lase dominat. Este om după chipul lui Dumnezeu, în sensul deplin. Și spune: „Urmați-Mă."

Dacă omul ar fi pierdut acest chip, n-ar putea urma un astfel de model. Dar îl are. Iar Evanghelia este tocmai această veste: nu ai nevoie să devii altceva, ci doar să trăiești ceea ce ești deja.

Concluzie

Legea dată prin Moise e vie doar dacă omul poartă chipul lui Dumnezeu. Dacă omul e liber, conștient, capabil de răspundere, atunci Legea are sens – nu ca instrument de control, ci ca exprimare a unei ordini morale în care fiecare este răspunzător.

Dar dacă omul e căzut, degenerat, suspect – atunci Legea devine opresiune, iar alternativa ei devine mântuirea externă, intermediată, mitologică.

Aceasta este alegerea pe care fiecare teologie o face – chiar dacă nu o recunoaște. Iar revelația nu începe cu Edenul și nu culminează cu crucea, ci începe cu chipul și culminează cu asumarea acestui chipîn viața trăită în adevăr.

Orice altă viziune e contrafacere.